

TRG SVETEGA ANTONA IN FRANČIŠKANI

(Liliana Mlakar)

Nahajamo se na obnovljenem starodavnem trgu svetega Antona, na katerem so patri frančiškani pred 200 leti pričeli svojo pot na Kostanjevico, s katere je Jožef II. 25 let prej pregnal karmeličane. Obkrožajo nas starodavne palače plemiških družin, ki so zaznamovale zgodovino Gorice. V palači Lantieri iz 15. stoletja, ki so jo leta 1505 kupili plemiči Lantieri, iz okolice Bergama (izvirali pa so iz Ljubljane, kjer so živeli od leta 1404) so v teku stoletij bili gostje ugledne osebnosti kot papež Pij VI., ki je potoval skozi Gorico leta 1782 na dunajski dvor; slikarka Rosalba Carriera; dramaturg in pesnik Metastazij ter popotnik in pisatelj Giacomo Casanova in drugi. V 19. stoletju je tu do svoje smrti leta 1886 prebivala velika dobrotnica Kostanjevice, Marija Terezija Beatrika Gaetana, žena Henrika V., grofa Chambordskega, ki je bila kot zadnja iz družine Bourbonov pokopana na Kostanjevici v kripti, ki jo je sama dala zgraditi. Poleg palače je bilo gostišče iz 18. stoletja "*Alla stella d'oro*" (Pri zlati zvezdi), ki je bilo v prostorih, kjer so bili nekoč hlevi palače. Od leta 1872 je imelo v njej sedež *Goriško filharmonično in dramsko društvo* in od leta 1882 *Družinsko glasbeno društvo*.

Poleg palače Lantieri je stal samostan, v katerem so se v 13. stoletju naselili Frančiškovi bratje, ki jih je v mesto poklical goriški grof Mainardo II. Zgradbo je dal postaviti grof, z miloščino pa je zrasla tudi cerkva, ki je bila ob smrti svetega Frančiška posvečena prav njemu. Danes vidimo nekaj ostankov temeljev cerkvice, ki so jih izpostavili po nedavni obnovi trga. V cerkvi naj bi molil tudi sveti Anton med svojim domnevnim bivanjem v mestu. Verniki, ki so obiskovali kapelo, so jo imeli za kapelo svetega Antona Padovanskega in svetnika so izbrali za zavetnika. Prostor okoli svetišča so razne plemiške družine izbrale za pokopališče svojih pokojnih. Samostan je bil zaradi slabega stanja leta 1700 delno porušen leta, porušena cerkva pa je bila ponovno pozidana leta 1753. Zaradi reform Jožefa II. so jo že leta 1786 zaprli in jo nato leta 1817 porušili. Današnja cerkev svetega Antona je bila zgrajena leta 1825 na zemljišču, ki ga je kupil dobrotnik Giacomo Vogel. Na dražbi je kupil tudi kar je ostalo od samostana, od katerega je še viden del križnega hodnika, ki je ostal po uničenju med okupacijo francoske vojske. Zaradi dobrosrčnosti grofice Karoline Kobenzl, je pročelje olepšano s kipom svetnika, ki ga še danes vidimo v niši nad stebriščem. Iz palače Lantieri vodi v cerkev poseben vhod.

V spodnjem delu trga je bil nameščen vodnjak, ki je bil od leta 1644 v križnem hodniku samostana svete Klare v isti ulici, sedaj obnovljen in vrnjen mestu. V 19. stoletju so trg olepšali s fontano, v sredini katere je bil velik kip svetega Antona, ki je danes v niši pročelja cerkve svetega Antona novega, v delu Braidia Vaccana. Stroške za postavitev vodovoda je kril Cristoforo Ritter, lastnik rafinerije sladkorja iz ulice Cappuccini. Leta 1876 je bila fontana porušena, ker so postavili pokrito tržnico, ki jo je občina že leta 1890 porušila, saj ni bila obiskana.

Nasproti stebrišča stoji palača Strassoldo, ki je že nekaj let sedež *Grand Hotela Entourage*. V njegovih sobanah je od leta 1936 do svoje smrti 3. junija 1844, bival sin francoskega kralja Karla X., Ludvik XIX., s svojo ženo Marijo Terezijo Šarloto (oba sta pokopana na Kostanjevici) nekaj let pa je bil njegov učitelj tudi slavni matematik Augustin Louis Cauchy. Grofje Strassoldo so bivali v ugledni stavbi do leta 1933, ko ga je grofica Edith, poročena de Grazia, vdova in brez otrok, podarila goriški nadškofiji. Za palačo Strassoldo stoji majhen samostan sester klaris, ki so v mestu že nekaj let. Tega zgodovinskega trga pa niso krasile le palače, tu je raslo šest čudovitih lip, ki so med cvetenjem dišavile ves trg; rasle so tudi platane, od katerih je ostala le ena, tista stoletna pred trgovino z razsvetljavo, kjer je do zgodnjih petdesetih let stala gostilna.

Če se povrnemo k staremu samostanu: tu so živeli minoriti do njihovega pregona leta 1786 zaradi dekreta Jožefa II. Istega leta je bil zaradi istega razloga zaprt tudi samostan na Sveti Gori in frančiškani, ki so tam živeli, so našli zatočišče tukaj. V svojem 24-letnem bivanju tukaj so se posvečali pastoralnemu delu, spovedovanju in strežbi kužnih bolnikov. Tu so ostali do 6. januarja 1811, dne, ko so bili po dekretu guvernerja Ilirskih provinc, generala Marmonta, preseljeni na Kostanjevico, kjer živijo in delujejo torej natančno dvesto let.

Za prevod v italijanski jezik:

Nahajamo se na starodavnem trgu sv. Antona. Iz samostana, ki naj bi ga ustanovil sv. Anton Padovanski in ki je delno še ohranjen, je avstrijski cesar pregnal minorite in leta 1786 sem preselil frančiškane s Svete Gore. Od tu so frančiškani 6. januarja 1811 s procesijo prenesli Sveto Rešnje Telo na Kostanjevico in se tja preselili. Sedanja cerkva je bila pozidana leta 1825. Ob samostanu je Palača Lantieri, kjer je umrla zadnja iz družine Bourbonov, Marija Terezija Beatrika Gaetana, velika dobrotnica Kostanjevice, v Palači Strassoldo pa je osem let do svoje smrti leta 1844 živel Ludvik XIX. s svojo ženo Marijo Terezijo Šarloto.

Ci troviamo nell'antica piazza sant'Antonio. Dal monastero, del quale si dice che lo avesse fondato sant'Antonio di Padova e che in parte è ancora conservato, l'imperatore d'Austria fece allontanare i padri conventuali, e nello stesso anno, nel 1786, ci fece trasferire i padri francescani dal Monte Santo. Da qui i frati francescani partirono il 6 gennaio 1811 e con una processione portarono l'Eucaristia sulla Castagnavizza, dove si stabilirono. L'attuale chiesetta fu edificata nel 1825. Adiacente al convento è situato il Palazzo Lantieri, dove morì l'ultima della famiglia dei Borboni, Maria Teresa Beatrice Gaetana, una grande benefattrice della Castagnavizza, nel Palazzo Strassoldo, invece, visse per otto anni, fino alla sua morte, Luigi Antonio, duca d'Angouleme con sua moglie Maria Teresa Charlotte.
(Prevod Kristina Škibin)